

Memorandum

cultuurbeleid Vilvoorde

2018 - 2024

CULTUURRAAD VILVOORDE

Adminstratief centrum Mattenkot

Lange Molenstraat 44

1800 Vilvoorde

Tel: 02 255 79 51

A. INLEIDING

In navolging van het Memorandum Cultuurbeleid van 28 januari 2013 heeft de Adviesraad voor Cultuur van Stad Vilvoorde in haar algemene vergadering van 24 mei 2016 beslist om een Memorandum op te maken voor de komende beleidsperiode 2018-2024. Dit Memorandum is goedgekeurd op de cultuurraad van 21 november 2017.

Bij een tussentijdse evaluatie bleek dat de inspanningen inzake cultuurbeleid op een positieve wijze door de Stad worden verder gezet.

- CC Het Bolwerk blijft, sinds het in 2006 de deuren opende een succesverhaal en barst ondertussen uit zijn voegen.
- De bibliotheek zag haar "klantenbestand" constant toenemen met allerhande initiatieven zoals tentoonstellingen, voorleesuurtsjes voor kinderen, schaaklessen enz.
- De publiciteit rond het cultureel aanbod is verbeterd.
- De administratieve opdrachten voor culturele verenigingen zijn vereenvoudigd.
- De zomerevenementen brengen cultuur dichterbij de mensen.
- Het verenigingsleven in Vilvoorde blijft bovendien voor een ruim aanbod zorgen.

Nochtans is de cultuurraad van mening dat een Memorandum voor de nieuwe beleidsperiode 2018-2024 zich opdringt, rekening houdend met de groeiende bevolking, de toenemende diversiteit en de niet-aflatende druk op het Nederlandstalig karakter van de stad.

Een cultuurbeleid is voor de cultuurraad een beleid dat, in een vreedzame samenleving, binnen het kader van en met respect voor de hiërarchie van de rechtsbronnen en de daaraan verbonden rechten en plichten, rekening houdt met de complexe samenstelling van de bevolking van onze snelgroeiende stad, met bovendien de voortschrijdende verstedelijking in de nabijheid van een uitdijende grootstad, de multiculturaliteit, de Europeanisering. Het moet een cultuurbeleid zijn waar burger, stad en patrimonium beter van worden met aandacht voor kritische zin en humanistische waarden, en waarin de fundamentele democratische rechten, vrijheden en waarden – de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van godsdienst, de gewetensvrijheid, de gendergelijkheid, de scheiding van levensbeschouwing en overheid, non-discriminatie – de grondslag vormen met respect voor elkaars cultuur, religieuze en filosofische overtuiging (cfr Vilvoords charter voor interlevensbeschouwelijke dialoog).

Cultuur op maat van de stad, met de eigen kenmerken, binnen de stedelijke structuur, met respect voor het erfgoed, regionaal, provinciaal, nationaal en internationaal verbonden (bvb. partnersteden) en met respect voor het behoud van het Nederlandstalig karakter van de stad. Het zijn deze basisprincipes die de werkgroep heeft gehanteerd bij de opstelling van dit memorandum.

B. AANDACHTSPUNTEN

1. *De organisatie van inspraak, participatieve democratie en evaluatie.*

Een grondige en brede uitbouw van de burgerparticipatie bij het cultuurbeleid blijft nodig.

Binnen het globale gemeentelijke cultuurbeleid wenst de cultuurraad zijn rol van adviesorgaan ten volle waar te maken. Er is te weinig wisselwerking en overleg.

De cultuurraad wenst, in samenwerking met de andere stedelijke adviesraden, het gemeentebestuur bij te staan in zijn sturende en coachende rol voor het verder "op maat" ontwikkelen van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid. Het opnieuw opstellen door de stedelijke overheid van een meerjaren-cultuurbeleidsplan met concrete beleidsdoelstellingen en (sub)actieplannen, aangevuld met een jaarlijkse bespreking en evaluatie hiervan in de cultuurraad zou hieraan in belangrijke mate kunnen bijdragen/likt ons meer dan wenselijk.

De adviesraad zal zich alvast ook zelf beraden over zijn structuur en werking. Zo zou de cultuurraad bijvoorbeeld in de toekomst met meer deelwerkgroepen kunnen werken (beeldende kunsten, podiumkunsten,...). En zelf ook pro-actiever eigen adviezen en suggesties betreffende mogelijke aanpassingen en/of verbeteringen/bijsturingen van het cultuurbeleid aan de stedelijke overheid overmaken.

Er moet eveneens worden nagedacht op welke manier de niet-georganiseerde burger meer inspraak kan krijgen in het cultuurbeleid en beter kan participeren, bijvoorbeeld door de mogelijkheid te creëren open vergaderingen te houden (opgelet: in afwijking van afdeling 2 artikel 2 van het reglement inwendige orde van adviesraden) of door de cultuurraad het door de stad in gebruik genomen participatieplatform en andere e-toepassingen te laten gebruiken of via de eigen website van de cultuurraad.

2. *Infrastructuur die betaalbaar en polyvalent is.*

De stad Vilvoorde beschikt over een brede waaier aan gebouwen, van sporthallen naar cultuurcentra tot schoolgebouwen. Meer en meer verenigingen zoeken naar betaalbare permanente lokalen (met stockageruimte), vergaderruimtes en zalen. In alle wijken dient nagegaan welke openbare infrastructuur (van scholen, wijkcentra, cultuurcentra, OCMW,...) vrijblijvend of aan betaalbare prijzen ter beschikking kan worden gesteld van verenigingen, ook eventueel tijdens schoolvakantieperiodes. Een lijst van deze beschikbare infrastructuur moet opgemaakt en permanent bijgewerkt worden en ter beschikking gesteld van de verenigingen. De beschikbaarheid (via een e-loket?), het gebruik en de verhuur van bestaande stedelijke infrastructuur dient jaarlijks geëvalueerd te worden. Op deze manier zou er een optimalisatie van het gebruik van de huidige en/of toekomstige infrastructuur kunnen worden bereikt. Het gebruik van deze infrastructuur moet de verenigingen ook toelaten inkomsten te genereren om de continuïteit van het verenigingsleven mogelijk te maken. Teneinde het gebruik van alle in Vilvoorde beschikbare infrastructuur te optimaliseren, is het volgens de cultuurraad aangewezen niet-stedelijke instellingen en private eigenaars van infrastructuur te betrekken in het overleg. Tenslotte zou nieuwe infrastructuur (openbare of gemengde in samenwerking met de privé-sector) in de toekomst best een polyvalent karakter krijgen, gericht op vrijetijdsbeleving in het algemeen met plaats voor jeugd, sport en socio-culturele verenigingen.

3. *Het bovenlokaal promoten van Vilvoordse cultuur.*

Vilvoorde heeft heel wat te bieden, maar het aanbod is onvoldoende gekend buiten onze stad. Daarom dient er maximaal gebruik te worden gemaakt van de verschillende bestaande fora (UIT, Brabantse Kouters, Noordrand,...) om het Vilvoords cultuuraanbod te promoten. Er moeten hiervoor ook nieuwe activiteiten worden gecreëerd met een bovenlokaal karakter. Zo kan er meer worden ingespeeld op initiatieven zoals Erfgoeddag, Open Monumentendag, Week van de Amateurkunsten, Week van de Smaak,...

Vilvoorde dient ook toeristisch op de kaart te worden gezet en de informatie voor burgers dient beter bereikbaar te worden gemaakt (bvb. door meer zichtbaarheid op de website van de stad, via het infopunt, door uitgifte van toeristische folders, brochures, gidsen..). Dit kan gerealiseerd worden door een actieve samenwerking tussen stad, de verenigingen en de private sector om zo te komen tot een geïntegreerd toerismebeleid.

4. *Cultuur naar de burger brengen.*

Dit opschrift dient men letterlijk te nemen. Het is niet voldoende dat er een centraal aanbod is in enkele cultuurtempels. Cultuur moet ook naar de wijken, de scholen, RVT's,... en bijvoorbeeld via de scholen naar de huiskamer, ook via kleinschalige initiatieven. De waardevolle bestaande initiatieven zoals de succesvolle filmavonden, zomerwandelingen, muziek in het park verdienen een blijvende ondersteuning. Ook ondersteunen van plaatselijke straat- en wijkfeesten is belangrijk.

In die geest is het aangewezen om de exploitatie van het cultureel centrum van de Vlaamse gemeenschap in Koningslo een nieuwe start te geven.

Bovendien kan gebruik gemaakt worden van bestaande en toekomstige e-initiatieven (o.a. het evenementenloket, participatieplatform actief burgerschap, enz...).

5. Toegankelijkheid van cultuur.

Cultuur is bovenal iets dat door mensen wordt beleefd. We moeten ons daarom de vraag stellen of het cultuuraanbod toegankelijk en ruim genoeg is met laagdrempelige en betaalbare activiteiten voor alle burgers. De geografische structuur van Vilvoorde brengt bijvoorbeeld met zich mee dat inwoners van verder gelegen wijken zich eerder richten naar andere nabijgelegen cultuurcentra dan naar het eigen centrum. De bereikbaarheid van het centrum met openbaar vervoer stelt ook problemen, vooral de terugreis na avondvoorstellingen. Initiatieven zoals UITpas, Vrijtijdspas en eventueel andere, dienen blijvend ondersteund te worden. Dit geeft kansen en stimulansen om deel te nemen aan het sociale en culturele leven. Het diverse vrijetijdsaanbod (stedelijk en particulier) kan via deze initiatieven bij kansengroepen op een professionele manier worden gepromoot. Binnen het bestaande aanbod moet er ook een duidelijke strategie worden opgezet per leeftijdscategorie, ook bijvoorbeeld voor de moeilijk te bereiken tieners, onder andere door het intensifiëren van de samenwerking met de scholen, maar ook door een sterkere samenwerking aan te gaan met jeugdwerkingen en organisaties. Permanente aandacht dient ook te gaan naar de promotie en de kennis van het Nederlands (de lokale omgangstaal) om een vlotte toegang tot het cultuuraanbod mogelijk te maken en te houden, en een voldoende aanbod om Nederlands aan te leren en actief te leren gebruiken op het terrein.

6. **Diversiteit.**

Belang hechten aan cultuur is een universeel gegeven. Door de cultuurbeleving toegankelijk te maken, ook voor andere gemeenschappen, wordt het Nederlandstalig karakter van de stad versterkt. Cultuur en communicatie gaan immers hand in hand. Dit betekent bij voorbeeld dat stedelijke culturele werking versterkt wordt in een aangepaste infrastructuur in alle wijken. Voorts is uit de ervaringen van de werkgroep "diversiteit" van de cultuurraad gebleken dat het betrekken van diverse al dan niet georganiseerde medeburgers van andere origine een plus en min verhaal is. De geleverde inspanningen hebben, buiten de tweejaarlijkse organisatie van het internationaal soepfestival, nog geen blijvende resultaten opgeleverd. De inspanningen moeten worden voortgezet in samenwerking met andere stedelijke adviesraden, om deelname aan het culturele leven en deze adviesraden te bevorderen. De migrantenverenigingen moeten echter opnieuw gecontacteerd worden en aangespoord tot samenwerking. In de huidige structuur van de cultuurraad voelen ze zich echter niet thuis. Samenwerking tussen de dienst integratie en de dienst cultuur is hier noodzakelijk, ook om het Nederlands als omgangstaal te bevorderen. Laagdrempelige en betaalbare initiatieven die de interculturele samenleving in onze stad bevorderen, verdienen een blijvende ondersteuning.

Het verdient aanbeveling dat de binnen de cultuurraad bestaande werkgroep "diversiteit" structureel wordt behouden, eventueel uitgebreid naar de andere adviesraden en het stadsbestuur. (cfr. adviesnota diversiteit in bijlage).

7. Ruimte scheppen voor Vilvoords talent.

Vilvoorde beschikt over veel talent, niet altijd bekend. Het is aangewezen om er ruimte voor te scheppen. Dit kan door een aangepast systeem van subsidiëring, coaching, de inrichting van specifieke activiteiten en het ondersteunen van projecten. Zo kan bijvoorbeeld concreet ingespeeld worden op de Week van de Amateurkunsten door onbekend en bekend talent een platform te bieden. Een goede wisselwerking stimuleren tussen deeltijds kunstonderwijs (Portaelsschool en Academie voor muziek, woord en dans, ...), de lokale muziek-, toneel- en cultuurverenigingen en de stad zijn een absolute voorwaarde om het Vilvoords talent alle kansen te bieden.

8. Ondersteunen van verenigingen.

Vilvoorde kent een bloeiend verenigingsleven. De vele vrijwilligers die in dit verenigingsleven actief zijn, verdienen aandacht en ondersteuning. Het is daarom onontbeerlijk dat het lokale bestuur blijft investeren in betaalbare infrastructuur en uitrusting, de meest gehoorde nood bij verenigingen. Daarnaast verdienen de bestaande structurele werkingssubsidies een regelmatige evaluatie en bijsturing, aangepast aan de huidige en toekomstige noden, in functie van de stijging van de levensduurte die o.a. wel doorgerekend wordt naar huur lokalen en materiaal. Het procentuele aandeel van het cultuurbudget dat jaarlijks besteed wordt aan de ondersteuning van de cultuurverenigingen onderschat naar ons aanvoelen de inbreng van de verenigingen in het totale cultuuraanbod van Vilvoorde. Er is tevens nood aan duidelijke criteria voor de toekenning van projectsubsidies. De drempel voor (nieuwe) verenigingen moet ook worden verlaagd door een minimum aan administratie op te leggen. Daarnaast kan de stad zorgen voor coaching en ondersteuning van startende verenigingen (bvb. een infopakket voor nieuwe en startende verenigingen...), hulp bieden bij het bekendmaken en promoten van activiteiten (UIT-databank, lokale pers, eigen middelen...). De cultuurraad vraagt ook dat de stad haar activiteiten inricht met respect voor en in coördinatie met het Vilvoords verenigingsleven. Een duidelijke en eenvormige hedendaagse communicatie waar de verenigingen zich kunnen in terugvinden en waar ze gebruik van maken, is daarom onontbeerlijk. Tot slot vraagt de cultuurraad aan de stad dat de samenwerking wordt aangemoedigd tussen verschillende verenigingen, organisaties, culturele centra, de Bib, de partnersteden en het stadsbestuur.

9. Erfgoed.

Vilvoorde wordt aanzien als een stad met een beperkte erfgoedwaarde. Toch blijkt in de praktijk dat veel mensen opkijken van het, weliswaar zeer verspreide, maar toch aanwezige erfgoed. Het verder stapsgewijs conserveren en ontsluiten van het erfgoed, ook het industriële (tuchthuis, kapel van het O.L.V. gasthuis, Horta-turnzaal, domein 3 fontein, trage en/of holle wegen, de historische loodsen en infrastructuur langs het kanaal...). Het opstellen van een duidelijk erfgoedplan lijkt voor de cultuurraad een belangrijk instrument om dit te verwezenlijken. Tevens zou er kunnen onderzocht worden of er een museum voor industriële archeologie kan worden opgericht. Tot slot vraagt de cultuurraad om het archief verder te ontsluiten en toegankelijk te maken en van uit dit archief regelmatig tentoonstellingen te organiseren om dit erfgoed onder de aandacht te brengen (bvb. in de bib, stadhuis, infopunt,).

De binnen de cultuurraad opgerichte werkgroep "Erfgoed" verdient structurele ondersteuning.

Tot conclusie kunnen we stellen dat de cultuurraad nog steeds een heel aantal uitdagingen ziet voor het nieuwe bestuur. Het tot nu toe sterk afgelijnde en weinig geïntegreerde cultuurbeleid evolueert in de nabije toekomst naar een ruimer bekeken geïntegreerd stedelijk vrijetijdsbeleid, waarbij de hogere overheid het cultuurbeleid, met nieuwe verplichtingen, meer naar het lokale bestuur verwijst. Het is daarom noodzakelijk dat op het lokale vlak opnieuw (zoals dit in het verleden het geval was) beleidsplannen worden uitgewerkt om een structureel toekomstgericht cultuurbeleid te waarborgen. De cultuurraad schuift een geïntegreerde communicatie, een betaalbare en toegankelijke infrastructuur, adequate en waardevolle structurele werkingssubsidies voor de verenigingen en een wijk- en partnersteden gebonden aanbod als prioriteiten naar voor. Het spreekt voor zich dat het personeelsbestand en de middelen van de dienst cultuur, van CC Het Bolwerk, CC Koningslo, de Bib ... en de evenementen mee zouden moeten evolueren met de ambities van de stad.

Namens de cultuurraad,

John H. Spruyt
voorzitter

23/01/2019

Jon Igartua y Porres
secretaris

23/01/2018

Bijlagen: Adviesnota diversiteit / Vilvoords charter voor
interlevensbeschouwelijke dialoog